

ZPŮSOB A ORGANISACE PROTIVÝSADKOVÉ OBRANY STÁTU V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Major Miroslav Nedvěd

Studujeme-li názory západních vojenských teoretiků na vedení soudobých operací, vidíme, že počítají v budoucí válce s rozsáhlým použitím vzdušných výsadků, které kromě zbrani hromadného ničení mají při zahájení války mít velmi důležitou úlohu.

Proto si při rozboru vlastní činnosti v počátečním období války musíme uvědomit, že je velmi důležité řešit i způsob a organizaci boje s nepřátelskými vzdušnými výsadky s hlediska obrany celého státu, poněvadž musíme počítat s tím, že nepřítel při počátečním úderu může vysadit na území naší republiky vzdušné výsadky různé síly a různého složení.

V našich podmínkách je třeba těmto problémům věnovat zvýšenou pozornost, poněvadž doposud se u nás tyto otázky vcelku podceňují a na druhé straně se imperialisté netají svými úmysly a formují z utečenců z lidově demokratických zemí výsadkové útvary, které v stejnokrojičích armád lidově demokratických států mají být vysazeny v jednotlivých zemích, aby plnily různé záškodnické úkoly.

Dříve než rozeberu organizaci protivýsadkové obrany, zmíním se o zásadách použití vzdušných výsadků v americké armádě.

Vzdušných výsadků armády USA má být použito především spolu s atomovými údery a s následující činností obrněných vojsk. Mohou být shazovány k obsazení a udržení důležitých úseků v hloubce obrany s cílem zabránit přísunu záloh na směr hlavního úderu útočníka, provést údery do týlu bránících se vojsk, obsadit a zničit důležité objekty (mosty, železniční uzly) a na počátku války obsadit a vytvořit na území protivníka výhodné předmostí k dalšímu rozvíjení operace.

Podle druhu dělí Američané vzdušné výsadky na

- strategické,
- taktické a
- speciální.

Strategické vzdušné výsadky mohou působit v síle divise až armády v hloubce 150 až 300 km i více od předního okraje fronty. Jejich úkolem je zmocnit se a udržet předmostí, z kterého mají být prováděny další operace, ovládnout důležité komunikační uzly a p.

Taktické vzdušné výsadky plní v součinnosti s pozemními vojsky takticky důležité úkoly.

Výsadek může být vysazován v síle praporu až divise v hloubce do 50 km od předního okraje.

Jeho úkolem je

- zmocnit se důležitého objektu nebo prostoru do příchodu pozemních sil a udržet ho,
- zabránit organisovanému ústupu protivníka a ničit ho v součinnosti s útočícími vojsky,

- ničit zbraně hromadného ničení protivníka,
- ničit štáby a desorganisovat velení a spojení,
- rušit zásobování.

Speciální vzdušné výsadky jsou menší skupiny v síle rot až praporu, které se vysazují k zesílení vojsk bojujících v obklíčení nebo k provádění záškodnických akcí.

Vysazují se v taktické i operační hloubce a plní tyto úkoly:

- zjišťují a ničí atomové zbraně protivníka,
- ruší systém spojení, velení a zásobování,
- zmocňují se prostoru těžko dostupného pozemnímu vojsku,
- provádějí hloubkový průzkum všech druhů,
- působí paniku a zastrašují (terorisují) civilní obyvatelstvo,
- podporují a řídí záškodnické skupiny.

Tato činnost může být prováděna i menšími jednotkami nebo malými skupinami v síle několika mužů. Skupiny mohou být vysazovány a působí v noci nebo za ztížených povětrnostních podmínek.

Při posuzování možného použití výsadků musíme si uvědomit, že vážným nebezpečím, zejména na počátku války, jsou i malé výsadky určené k různým diversním úkolům. To potvrzují i zkušenosti z bojů v Koreji, kde americká armáda vysazovala v široké míře špiony a diversanty u protivníka, a to v týlu fronty, na horách a v málo obydlených krajích. Jejich úkolem bylo ukazovat cíle letectvu, ničit ojedinelé vojáky nebo menší skupiny, terorizovat civilní obyvatelstvo, ničit objekty důležité pro vedení války (sklady, komunikace), vnikat na velitelství, zmocňovat se důležitých dokumentů a získávat zprávy v armádě.

Tito záškodníci v Koreji byli oblečeni do stejnokrojů příslušníků korejské lidové armády, pohybovali se volně mezi příslušníky armády a vydávali se zpravidla za důstojníky a lékaře.

Mezi civilním obyvatelstvem se rovněž ukrývalo mnoho diversantů, kteří byli chráněni různými reakčními živly, s jejichž pomocí organizovali různé sabotáže, prováděli nepřátelskou propagandu, sbírali informace.

U nás máme rovněž zkušenosti s obdobnými metodami těchto záškodníků a je nasnadě, že by byli při vyhlášení války vysazeni u nás ve velkém měřítku s cílem ničit objekty důležité pro vedení války, terorizovat obyvatelstvo, organizovat v řadách třídních nepřátel různé záškodnické skupiny, připravovat vysazení vzdušných výsadků pravidelné armády, navádět řízené střely na cíle důležité pro vedení války atd.

S otázkou protivýsadkové obrany státu souvisí i problém boje proti osobám nepřátelsky zaměřeným proti našemu lidově demokratickému řádu, které za války mohou aktivně podporovat nepřátelské výsadky na našem území. Zmíním se proto nyní o těch, kteří by mohly za války u nás vytvořit tak zvanou pátoú kolonu.

Používám úmyslně tohoto starého názvu (pochází z války ve Španělsku), kterým můžeme pojmenovat všechny třídně nepřátelské živly u nás, odpůrce našeho socialistického řádu, zločinecké živly stíhané naším socialistickým zákonodárstvím, různé fašistické a kolaborantské přísluhovače odsouzené našimi lidovými soudy po roce 1945.

Z historie druhé světové války je známo, že činnost tak zvané páté kolony byla velmi těsně spjata s boji německých výsadků, zvláště při invasi v Norsku a Holandsku, a to zejména po zpravodajské stránce.

Při zahájení války mohou příslušníci páté kolony očekávat nepřátelské výsadky, dělat jim průvodce, vytyčovat přistávací plochy, navádět letouny na místa shozu, spolupracovat s výsadky, podávat jim zprávy a provádět sabotážní činnost.

Činnost páté kolony tak napomáhá vzdušným výsadkům v plnění jejich úkolu a je nutno již v míru provést taková opatření, aby se většině pravděpodobných nepřátel našeho zřízení mohlo při zvýšeném ohrožení naší republiky nebo při zahájení války ihned zabránit v této činnosti.

Organisace protivýsadkové obrany

Protivýsadková obrana musí odpovídat těm požadavkům, které jsou kladeny na činnost vzdušných výsadků. Překvapení, rychlost, dokonalý výcvik jednotek, moderní výzbroj — to jsou vlastnosti vzdušných výsadků a jen těmito vlastnostmi jim může úspěšně čelit protivýsadková obrana.

Z dosavadních zkušeností, zvláště z Veliké vlastenecké války v SSSR vyplývá, že v nynější válce nestačí vycvičit jen armádu, nýbrž že je třeba, aby veškeré obyvatelstvo státu bylo připraveno a schopno obrany proti jakémukoli útoku. Všichni občané bez rozdílu pohlaví musí umět čelit každému nebezpečí. Při organisaci protivýsadkové obrany státu je proto třeba těsné spolupráce všech složek civilních i vojenských.

Celý obranný systém, který plní úkoly protivýsadkové obrany, je nutno organisovat ve dvou samostatných složkách, civilní a vojenské.

Obě složky musí těsně spolupracovat a navzájem se doplňovat.

V protivýsadkové obraně je nutno plnit úkoly

- pozorovací a hlásné služby,
- pasivní obrany a
- aktivní obrany.

Všechny způsoby protivýsadkové obrany provádějí jak vojenské, tak civilní složky.

Civilní protivýsadková obrana státu

Pod pojmem civilní obrany nemám na mysli jen ozbrojené složky ministerstva vnitra, nýbrž zvláště k tomu účelu organisované jednotky z civilního obyvatelstva (složené z dobrovolníků a z osob povolanych k tomuto úkolu podle zvláštního rozkazu), které konají své pravidelné zaměstnání kromě toho provádějí výcvik, dostávají výstroj a jsou vyzbrojeny tak, aby byly schopny plnit své úkoly.

1. Pozorovací a hlásná služba

Úkolem civilní složky bude včas zjistit a hlásit shoz nebo vysazení vzdušných výsadků na našem státním území.

V tomto směru je nutno cvičit civilní obyvatelstvo v pozorování a rozpoznávání letounů, organisovat z nich pozorovací hlídky, které na krátký

signál při určitých příznacích možného vysazení vzdušných výsadků za-
ujmou svá stanoviště, aby bylo zajištěno pozorování ploch vhodných pro
shoz vzdušných výsadků nebo pro přistání dopravních letounů.

Tímto pozorováním může civilní obyvatelstvo vhodně doplnit celý sy-
stém pozorovací a hlásné služby PVOS, organisovaný v celostátním měřítku,
který pochopitelně plní i úkoly pozorovací a hlásné služby v rámci proti-
výsadkové obrany státu.

S touto otázkou souvisí i nutnost výcviku civilního obyvatelstva v ob-
sluze pojítek, poněvadž to je nezbytný požadavek dobře pracující pozor-
vací a hlásné služby. Po této stránce může zvláště Svazarm účinně zabez-
pečit úkoly protivýsadkové obrany státu.

Při výcviku pozorovací a hlásné služby se nesmí zapomenout na to, že
nepřítel provádí při shozu vzdušných výsadků různá klamná a maskovací
opatření. Může být na příklad předstírán shoz vzdušných výsadků, aby
byla obrácena pozornost naší protivýsadkové obrany na jiný směr, zatím
co hlavní síly výsadku mohou být shozeny bez větších překážek a splnit
své úkoly. Tyto klamné výsadky jsou prováděny shozem padákových
figur a p.

2. Pasivní obrana

Civilní obyvatelstvo může především svým jednáním usnadňovat boj
s nepřátelskými výsadky, to znamená, že neúčastní-li se aktivně protivý-
sadkové obrany, musí zůstat ve svých obydlích, nesmí je opouštět, hromadit
se na komunikacích a zabráňovat rychlému pohybu vojsk. Při zahájení
války má zvláštní význam nutnost, aby civilní obyvatelstvo zachovalo na-
prostý klid a nepodléhalo panice a různým poplašným zprávám rozšiřova-
ným nepřátelskou propagandou. Je nutno, aby civilní obyvatelstvo bedlivě
sledovalo své okolí a hlásilo každou neobvyklou událost.

Tyto úkoly jsou zvlášť důležité při boji se záškodnickými skupinami,
které jsou podporovány příslušníky páte kolony. V tomto směru musí být
civilní obyvatelstvo vychovááno předem, musí být prováděno školení a
konány přednášky o úkolech a činnosti nepřátelských špiónů a diversantů,
musí se zvyšovat politické uvědomění a bdělost a ostrážitost všech obyvatel.

Je samozřejmé, že pasivní protivýsadková obrana nesmí být chápána
jako naprostá pasivita civilního obyvatelstva ke všem akcím vzdušných
výsadků, nýbrž musí se ve veškeré jeho činnosti projevit snaha zabránit
této činnosti a likvidovat ji.

3. Aktivní obrana

Hlavním úkolem civilní obrany musí být přímo zasáhnout proti vzduš-
ným výsadkům nepřítele, blokovat jejich činnost a usnadnit vlastní čin-
nosti protiopatření vojenských jednotek armády a ozbrojených složek mi-
nisterstva vnitra.

Důležitost těchto aktivních opatření se zvyšuje zvláště v počátečním
období války, kdy bude naše armáda plnit řadu úkolů při obraně země, jako
obsazení našich státních hranic, boj s útočícím pozemním vojskem, pro-
vádění mobilizačních opatření atd. V této době mohou civilní jednotky
určené k protivýsadkové obraně mít podstatný vliv na boj s nepřátelskými
výsadky, které budou v této době vysazeny na našem státním území.

Velké úkoly při tomto výcviku čekají náš Svazarm. Ten musí vycvičit a vyškolit civilní obyvatelstvo jednak ve střelbě z pušek, kulometů, samopalů a v házení ručních granátů, jednak v obsluze motorových vozidel a pojítek tak, aby příslušníci těchto oddílů byli schopni účinně zasáhnout proti nepřátelským výsadbám.

Z příslušníků civilního obyvatelstva — mládeže, žen a starších mužů (vojáků v záloze), s kterými není počítáno pro službu v poli, je nutno vytvořit buď v každé obci a osadě nebo v určité oblasti protivýsadkové pohotovostní oddíly, které budou mít uloženu svou výzbroj buď u příslušného velitelství VB nebo u místního národního výboru, budou mít k dispozici motorová vozidla (používaná v národním hospodářství) a vhodný výstroj k plnění svých úkolů. Je třeba, aby každý oddíl měl zorganizováno společlivé svolání svých příslušníků na krátké heslo nebo signál a aby každý z nich znal své úkoly při boji se vzdušnými výsadbami.

Při výcviku je třeba dbát na rychlost akcí, samostatnost, rozhodnost aby se nepřátelský výsadek nemohl po vysazení opevnit v terénu a osadách. Nejvýhodnější okamžik pro boj s výsadbami je doba, kdy jsou ve vzduchu, a při přistávání doba, kdy se snaží dostat k zásobníkům se zbraněmi, střelivem a materiálem. Při organizaci boje je nutno vždy pamatovat na to, že se musí vyčlenit část palebných prostředků do zálohy, která bude schopna zasáhnout do boje v místě dalšího vysazení.

Vojenská protivýsadková obrana státu

V této části rozeberu stručně možnou organizaci a způsob boje naší armády se vzdušnými výsadbami, které mohou být vysazeny na naše území v počátečním období války.

Vojenské ozbrojené síly jsou hlavním nositelem aktivní protivýsadkové obrany, a proto se zmíním jen krátce o některých pasivních opatřeních, které mohou ozbrojené složky plnit.

Mezi pasivní opatření je možno zahrnout zřizování zátarasů proti vzdušným výsadbám, maskovací opatření a budování klamných staveb.

K těmto účelům se používá výbušných i nevýbušných zátarasů (sudy, kameny, dřevěné nebo železné kůly, jehly, rohátky, silná lana napjatá v určité výšce nad zemí). K zabránění přistání na normálních přistávacích plochách je možno v krajním případě použít i vozidel tak, že se nepravdělně rozvezou po těchto plochách.

Při jejich zřizování je třeba vždy využít všech přirozených překážek a materiálu z místních zdrojů, jako na příklad lze připravit zaplavení a rozbahnění možných přistávacích ploch nebo založení požárů v porostlém terénu, kde je pravděpodobné vysazení nebo soustředění nepřátelských vzdušných výsadek.

Aktivní protivýsadková obrana

Před vysazením vzdušných výsadek plní hlavní úkol průzkumné orgány. Jde-li o vysazení při nenadálém zahájení války, záleží především na agenturním průzkumu, aby zjistil, že kromě příprav k napadení jsou prováděna opatření k vysazení vzdušných výsadek. Určitým příznakem svědčícím o přípravě vysazení při zahájení války může být na příklad přesun vzdušných výsadekových útvarů do blízkosti letišť.

Údaje o hrozícím nebezpečí (přepravě vzdušných výsadků) je možno získat jen na základě dokonale organizované hlášené služby, která, jak již bylo podotčeno, je organizována v rámci protivzdušné obrany státu.

Po dosažení prostoru vysazení přejímá boj s výsadky pozemní obrana, jejímž cílem je izolovat a ničit výsadky, kterým se podařilo dosáhnout prostoru vysazení.

Uvážíme-li možnosti shozu a vysazení výsadku současnými technickými prostředky, je jasné, že nelze provádět souvislou obranu proti výsadbům na celém státním území, nýbrž že je možno bránit jen určité prostory, které mají strategický nebo operačně taktický význam. Některé prostory budou vyžadovat statické obrany, jiné bude možno střežit a bránit systémem rychlých záloh a jednotek rozmístěných zvláště v okruhu možných cílů útoku a prostoru vysazení nepřátelských vzdušných výsadků.

Statická obrana může být prováděna v prostorech strategického nebo operačního významu, u důležitých průmyslových hospodářských a komunikačních objektů a do ní lze zahrnout dosavadní prostředky PVOS. Kromě toho je třeba určit z útvarů dislokovaných v těchto prostorech nebo v jejich blízkosti určité jednotky vybavené automatickými zbraněmi, které budou plnit úkoly statické obrany těchto prostorů. Tuto obranu je možno doplnit i jednotkami civilní protivýsadkové obrany. Je nutno počítat s tím, že záložní jednotky statické obrany musí být schopny zasáhnout i ve prospěch jiného napadeného objektu.

Rychlé jednotky určené k boji se vzdušnými výsadky musí se rozmístit v prostorech, které zabezpečují současnou obranu několika objektů. Musí být velmi pohyblivé a jejich výzbroj jim má dát velikou údernou sílu. Výhodnou zbraní jsou pro tento boj tanky, které vzhledem k svým takticko-technickým vlastnostem mají být jádrem těchto jednotek.

Domnívám se, že zvláště při vedení operací v počátečním období války bude nutno upustit od dosavadních zásad organizace protivýsadkové obrany, zvláště při vytváření protivýsadkových záloh, poněvadž ty nebudou schopny v tomto období splnit své úkoly. Bude nutno určovat na všech stupních a u všech útvarů, svazků a výše silné pohyblivé celky, dostatečně vybavené zvláště tanky, obrněnými transportéry a protiletadlovým dělostřelectvem, které budou schopny rychle zasáhnout proti nepřátelským výsadbům.

Jaká bude činnost pozemní obrany při boji se vzdušnými výsadky?

Po zjištění, že byl v určitém prostoru proveden shoz vzdušných výsadků, musí se okamžitě provést veškerá protiopatření, jaká je možno danými silami a prostředky učinit, poněvadž nejlepší formou protivýsadkové obrany je energický útok. Před zhodnocením situace je vždy nutno ověřit si zprávu o shozu výsadků, zvláště o jeho síle, poněvadž musíme počítat s určitým duševním stavem a představitostí pozorovatelů.

Při hodnocení situace musí být zjištěna doba a místo shozu, síla a výzbroj výsadků. Nesmí se však nikdy předpokládat, že nepřítel bude ještě v prostoru shozu, nýbrž zpravidla bude postupovat k svému cíli. Dále se musí zhodnotit, co je cílem výsadku, a odhadnout pravděpodobnou činnost, jakou prováděl výsadek od okamžiku svého vysazení.

Při rozhodnutí o způsobu protivýsadkové obrany je možno buď bránit určité objekty, které budou cílem útoku, nebo provést ihned útočná opatření k zničení vzdušných výsadků. Je-li dostatek sil, je možno provést obě opatření zároveň.

Jakmile je zjištěn prostor vysazení nepřátelského výsadku, zahájí okamžitě postup vyčleněné jednotky, aby jej zničily nebo mu zabránily v přesunu k splnění jeho úkolu.

Při dostatečném množství sil je možno provést ve výhodném terénu zteč na nepřátelský výsadek ze dvou nebo více směrů, což je velmi výhodné zvláště proto, že vlastní vojska jsou rozmístěna na mnohem větší ploše a tak lépe chráněna před údery nepřátelského letectva.

Je-li vzdušných výsadků použito v noci, má se činnost vojsk omezit jen na obranu důležitých prostorů. Protizteče mají tyto jednotky provádět jen v malém rozsahu a jen tehdy, když je zabezpečen jejich úspěch. Použití rychlých jednotek má být odloženo pro nesnadné určení hlavního uskupení vzdušného výsadku do té doby, dokud se situace nevyjasní.

Výsadky budou při nočních akcích dlít zejména na komunikacích, aby je mohly přehradit a zmocnit se dopravních prostředků. Proto je třeba v noci věnovat velkou pozornost komunikacím, střežit na nich všechny objekty, jako mosty, viadukty, tunely. Jednotky určené k boji se vzdušnými výsadky v noci musí být zvlášť vycvičeny pro tento boj a vybaveny prostředky k vidění v noci.

Závěr

V počátečním období války je třeba počítat s použitím vzdušných výsadků nepřítele ve velkém rozsahu. K zabezpečení spolehlivé organizace protivýsadkové obrany státu musí být učiněna všechna opatření včas, a to jak u civilních, tak i u vojenských složek. V branné výchově civilního obyvatelstva je nutno změnit celý systém výchovy, abychom vybudovali z civilního obyvatelstva spolehlivou oporu naší armády při boji se vzdušnými výsadky nepřítele.

Při organizaci a plánování soudobých operací je nutno skoncovat s dosavadním systémem organizace protivýsadkových záloh na určitých stupních, ale připravovat vojska tak, aby částí svých sil byla vždy pohotova za všech okolností ničit nepřátelské vzdušné výsadky.

Zničit vzdušné výsadky nepřítele je možné jedině rozhodným útokem, jehož účinnost závisí na rozmístění vojsk, na plánování jejich činnosti a na dokonalém výcviku. Při výcviku musí být podrobně procvičena zejména součinnost všech druhů vojsk určených k boji s vzdušnými výsadky. Hlavní úkol v tomto boji mají kromě protiletadlových zbraní tanková a mechanizovaná vojska.

U vědomí velké důležitosti počátečního období války, kdy nepřítel může v rozsáhlé míře použít vzdušných výsadků, musíme učinit veškerá opatření k tomu, aby žádný nepřátelský parašutista nemohl beztestně vstoupit na naše státní území.